

A Notre Dame de Sion monumentális hatású nevelőintézeté, amely Reischl Gusztáv terve szerint most épül a Sashegy oldalán.

A Notre Dame de Sion új sashegyi nevelőintézetében üli meg huszonötéves jubileumát.

— A Pesti Hírlap tudósítójától. —

A Sashegy oldalán végbemenő nagyszabású építkezés két szempontból ragadja meg érdeklődésünket. Érdekel bennünket, hogy *ki épített* és érdekel az is, hogy *hová épül?*

Az építető a franciaországi Notre Dame de Sion apácarend, amely modern, palotaszzerű rendházat és nevelőintézetet rak a budapesti hegyvidéknek egy eddig elhanyagolt, kies fekvésű pontjára. Az építkezés máiól számítva egy esztendő múlva lesz készen, amikor a rend, komoly hivatásához méltó csendben, de ünnepiesen fogja megülni *magyarországi telepedésének negyedszázados évfordulóját*. Ebben az egész magyar társadalom rokonszenve fogja kísérni a rendet, amely internátust s elemi, polgári és továbbképző tanfolyamot tart fenn a középosztály leánykái számára; a súlyt vallásérkölcsi nevelésen kívül főként a francia nyelvi és nyelvű oktatásra veti. Francia kulturájával beilleszkedik magyar műveltségünkbe és — hogy ezt is megérintsük — pénz tőlünk sem nem kér, még kevésbé el nem visz, sőt, amint ezt a mostani monumentális építkezés is mutatja, tekintélyes tőkét fektet be nálunk.

A Notre Dame de Sion-rend 1904-ben telepedett meg hazánkban. Első otthona az *Albrecht-uton* volt, *Lónyai Elemérné* grófné — ezelőtt *Stefánia* kir. hercegnő — házában. E házból, melynek helyére *Erzsébet királyné szobrát* tervezik, a rend az *Attila-utcába* költözött, szembe a Vérmezővel. Mindezek az elhelyezkedések azonban nem bizonyultak a rend komoly pedagógiai törekvéseinek megfelelőeknek, miért is 1909-ben a *Villányi-uton* építette fel ezt a már nagyszabásúnak mondható rendházát, melyben jelenleg is működik. A Gellérthegy déli lejtőjének gyors fejlődése azonban egy ily zárdajellegű intézmény számára *zajossá* tette a Villányi-utat, amely a közeljövőben *villamost* is fog kapni. A rend tehát egyfelől fejleszteni kívánta nevelőintézetét, másfelől *stilisőbb helyre* kíváncszott. Kapóra jött a *székesfőváros ajánlata a jelenlegi rendház megvételére*. A rend ezt elfogadta; a főváros 1930 szeptemberében itt rendezi be az *Erzsébet Leány Árvaházat*.

A vételárhoz a rend Franciaországból kap segítséget. Így valósulhat meg *Reischl Gusztáv* műépítésznek, aki egyébként a Villányi-uti rendházat is építette, nagyszabású terve, amely egyrészt a Sashegy ma még sivár oldalának ad remek építőművészeti díszet, másrészt az új rendháznak ad a Sashegyban utolérhetetlenül festői háttérrel.

Mielőtt ennek részleteibe mennénk, néhány sorban *foglalkozzunk a Sashegygel!* *Rupp Jakab* 1868-ban megjelent *Buda-Pest Helyrajzi Történetében* azt mondja a Sashegyről, hogy azt hajdan *Istenhegynek* hívták. A *Sashegy-név*, szerinte, újabb eredetű és vagy a sasoknak ott észlelt röptétől vagy a szomszéd domb, *Sassad-hegy* elavult nevéből keletkezett. A tudós *Rupp* sok mindenre tanít bennünket, a Sashegy nevét azonban nem tudja megfejteni. A Sashegynek szép neve egy aféle *félreértésnek*, vagy téves fordításnak, köszönhető, melyen például az esetben találkozunk, amikor a mai Deák Ferenc-tér régi *Kohlmarkt* nevét *Káposztás piac* helyett *Szén-térre* fordították. A Sashegyet a budai német polgárság ugyanis eredetileg nem *Adlersbergnek*, azaz *Sashegynek*, hanem *Adelsbergnek*, azaz *Nemesek Hegyének* nevezte. Az *Adelsberg* azonban már a német beszédben is *Adlersbergg*é formálódott.

Addig is, amíg ezt egy részletes levéltári kuta-

tás is megerősítheti, álljon itt igazolásul, hogy a híres *sashegyi vörösbort* németül mai napig *Adelsbergernek*, magyar melléknévképzővel *adelsberginek* nevezik. Igaz, hogy *Schams Ferenc*, a híres száz év előtti pestbudai író „*Adler- und Burgerberg*”-ről beszél, mint *Bacchus két magasztalt dombjáról*, de ez nem jelent egyebet, minthogy ő is, aki nem akart nyelvészkedni, elfogadta ezt a nyelvtényt: *Adlersberg*. Ha nyelvészkedni akart volna, gyanusnak tűnt volna neki, hogy a nép, amely egyszerű, frappáns elnevezésekre törekszik, miért nevez el egy helyet két olyan fogalomról, amelynek semmi köze sincs egymáshoz, holott a *Burgerbergnek*, azaz *Polgárok Hegyének* nyilvánvaló párja nem a Sashegy, hanem a *Nemesek Hegye*.

Ugy is volt. Az elülső dombon voltak a nemesi rangú polgárok nagyobb szőlői, a hátsó dombon a kispolgárok szőlői. Száz év előtt *Mayerffy Ferencnek* volt itt; a Sashegynek nevezett *Nemesek Hegyén* mintaszzerű szőlőgazdasága. *Mayerffy* szüretét gróf *Sándor Mérie*, a legendás lovas is meglátogatta. Itt történt e nevezetes és piktor által megörökített eset, mikor *Mérie gróf* a szüretelő kádakat közvetlenül a házigazda orra előtt és pocakja fölött táltosával átugratta.

A Mayerffy-kor után a legnevezetesebb sashegyi birtokos egy *Weber* nevű magasrangú osztrák katonatiszt volt, akiről a *hagyomány* mint Hentz-szerű alakról beszél; *Weber* is vitézül harcolt légyen, de *ellenünk*; a szabadságharc elülése után szolgálatai jutalmául kapta volna a Sashegynek egy nagy részét, e birtoka közepére építette *kastélyszerű házat* ugyanabból a kőfajból, amelyből a *Lánchíd* készült.

E gótikus modorban épült ház, amely amatőr-emberre vallott, túlélte építetőjét, majd a hozzátartozó telekkomplexummal együtt a *Saxlehner-család* kezére került. A *Saxlehner-család* engedett át vétel útján 6500 négyszöglet a *Notre Dame de Sion-rendnek*, amiben az eladót talán kevésbé vezette a közvetlen anyagi érdek, mint a gondolat, hogy a tervezett monumentális építkezés lehetővé tételével, kiegészítéssé az a gyönyörű keret, amelyet a *hegyvidék* Budapest belterülete körül alkot.

Reischl terve a Sashegy két kupja közé helvezi el a hatalmas méretű épületet, amelynek zárdajellegű folytán hangos külső díszei nem lesznek, de gyönyörű arányával, háttérével, terraszos parkjával meg fogja ragadni a szemlélőt. A Sashegy, mely eltekintve meredek szőlőtől, *maga volt a kopárság és műveletlenség*, most már bele fog kapcsolódni a nagy hegyvidéki kulturába. E területen át, amely a budai-örsi és a Németvölgyi-ut közt terül el, *Zólyomi-ut* néven széles szerpentinút fog felvezetni. Maga a két kup, amelyet a közelmúltban csöszsőkön kívül *parkok* őriztek, nehogy a turisták leköptassák őket: *városzerű kiképzésben fog részesülni*. Készen van az *egész Sashegy rendezési terve is*, amely bekapcsolódik a kelenföldi, gellérthegyi, németvölgyi, farkasréti, farkasvölgyi és sassadi településekbe.

Ily messze kiható jelentősége van tehát a *Notre Dame de Sion* jubilaris építkezésének, amely mint modernül berendezett nevelőintézet is nyújtani fog minden lehetőséget. A zongoraoktatás pl. husz hangszigeteléssel ellátott zongorafülkében fog történni. A terraszok nemcsak parkteraszok és sétateraszok lesznek, hanem *játekteraszok* is; lesznek teniszpályák, sőt két *ródlipálya* is.

Aki Budapest hegyvidékét ismeri, örömmel állapíthatja meg, hogy a közelmúltban egyre-másra emelkedtek ki a hegyek csúcáról, hátából és oldalából hatalmas épületek, amelyek ki tudták használni, sőt emelni a természet szépségeit. Hogy az egyházi építkezéseknél maradjunk, ilyen pl. az *Angol kisasszonyok* intézete és a *Lelkipályakörlatos ház* a Zugligetben, az *Isteni Szeretet Leányjai Otthona* a Széchenyi-hegyen. Ezt a sorozatot zárja be a *Notre Dame de Sion hatalmas palotája*, amely leánykainknak szellemi és testi nevelést nyújt, bennünket pedig figyelmeztet egy elhanyagolt természeti szépségre: a *Sashegyre*.